

УДК 339.96

О. Вишняков

ГУМАНІТАРНІ КРИЗИ ТА МІЖНАРОДНА ГУМАНІТАРНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Визначено, що гуманітарна криза – це надзвичайна ситуація, основою якої є природній або антропогенний вплив, що формує критично загрозливу та небезпечну ситуацію для великої групи людей, яка перевищує їх можливості подолати відповідні труднощі, та потребує втручання та допомоги інших осіб. Обґрунтовано винятковий та амбівалентний характер сучасних гуманітарних криз: амбівалентність передбачає, з одного боку, деструктивний вплив на соціально-економічний розвиток, з іншого – формує засади нового розвитку. Винятковість визначено неможливістю самостійного подолання людьми кризових явищ, що легітимізує допомогу з боку сторонніх осіб. Основними характеристиками гуманітарних криз особливо виділено внутрішньо-політичну кризу, збройні конфлікти, погіршення безпекової ситуації в країні, загострення економічної ситуації в країні.

Визначено, що міжнародна гуманітарна діяльність складається із допомоги та захисту і охоплює дві складові: забезпечення задоволення базових потреб потребуючих, та, безпосередньо, захист. Гуманітарні організації не беруть участь у конфлікті та, відповідно, не мають важелів впливу на них. Їх завданням стає створення гуманітарного безпекового простору, де забезпечується гуманітарна допомога для всіх постраждалих в наслідок кризових явищ. Охарактеризовано принципи гуманітарної діяльності (гуманність, неупередженість, нейтралітет, незалежність, добровільне служіння, єдність, універсальність).

З'ясовано змістовне наповнення парадигми гуманітарної діяльності шляхом уточнення її теоретико-методологічного базису за конкретними класифікаційними ознаками, до яких віднесено часовий простір, характер розвитку криз, визначення потреб, суб'єкти гуманітарної діяльності, цілеполягання та концептуалізація гуманітарної допомоги, її організаційний механізм тощо. Доведено, що еволюція гуманітарного ландшафту світового господарства, посилення частоти та інтенсивності гуманітарних криз сприяли доповненню класичної парадигми гуманітарної діяльності парадигмою стійкості, відповідно до якої криза визначається як нова нормальність.

Ключові слова: криза, гуманітарна криза, міжнародна гуманітарна допомога, міжнародна гуманітарна система.

DOI 10.34079/2226-2822-2024-14-27-77-84

Міжнародна гуманітарна діяльність є однією з головних позитивних рис сучасного глобалізованого світу (Нієгунмі, 2006). Кількість, тривалість і масштаби сучасних криз продовжують зростати. Відповідно, стрімке зростання гуманітарної діяльності є наслідком, з одного боку, збільшення кількості і масштабів криз і катастроф, а з іншого – суттєвого зростання попиту саме на гуманітарну допомогу, що забезпечує доступ до забезпечення базових потреб в кризових ситуаціях.

У попередніх дослідженнях (Вишняков, 2023) встановлено, що основними силами і факторами поширення у сучасному світовому господарстві гуманітарних криз виступають: конфлікти, кліматичні зміни, соціально-економічна нестабільність і нерівність. Ці фактори є взаємопов'язаними, накладаються один на одного, створюючи

надскладний гуманітарний ландшафт, у якому спостерігається постійне зростання попиту на гуманітарну допомогу. Однак зниження її ефективності потребує перегляду та відповідної оцінки сучасної системи гуманітарної допомоги (Aladysheva, 2018).

Метою статті є визначення змістовного наповнення парадигми гуманітарної діяльності шляхом уточнення її теоретико-методологічного базису за конкретними класифікаційними ознаками.

Сучасні дослідження (Dijkzeul & Griesinger, 2020) доводять, що існують розбіжності у визначенні та ідентифікації гуманітарних криз, що ускладнює розуміння причин криз, роль відповідних суб'єктів та акторів міжнародних відносин, що задіяні у їх попередженні, врегулювання та відповідному реагуванні. Принципи надання гуманітарної допомоги в конфліктних ситуаціях досліджують Harmer, A., Stoddard, A., and Sarazen, A. (Harmer, Stoddard and Sarazen, 2018). На емпіричний характер дослідження гуманітарних криз звертає увагу Natsios, (Natsios, 1996). Напрямок розвитку загального механізму координації гуманітарної допомоги розглядає у своїх дослідженнях Baker Jock. (Baker, 2014).

У наслідок криз можливості задоволення людських потреб суттєво скорочуються, що потребує відповідного реагування та гуманітарної підтримки. Такі кризові ситуації можуть бути пов'язані або із природними явищами, або мати техногенний характер (таблиця 1). Цілком зрозуміло, що такий розподіл криз за природною та антропогенною ознакою можна вважати достатньо умовним, посуха і голод виникають у наслідок зміни клімату, однак останні є результатом впливу людини на навколишнє середовище. Слід зазначити, що деякі дослідники відносять війни до окремої категорії, оскільки зазвичай гуманітарні організації не втручаються під час бойових дій (Van Wassenhove, 2006).

Таблиця 1

Причини та характер розвитку криз

Характер розвитку	Причина розвитку	
	Природна небезпека	Антропогенна небезпека
Раптовий/стихийний характер	землетрус, ураган, торнадо, цунамі тощо	Державний переворот, теракт, громадянські заворушення, масові вбивства війна, епідемії та пандемії, техногенний вплив (аварія на промислових об'єктах - ядерні, хімічні тощо)
Повільний розвиток	Засуха, голод, бідність	Політична криза

Джерело: (Van Wassenhove, 2006; Dijkzeul and Griesinger, 2020; Katsaliaki, Galetsi & Kumar, 2022; Dijkzeul & Hilhorst, 2016)

Гуманітарна криза стає певним нарративом, який здебільшого розповсюджується через засоби масової інформації, і який спонукає до певних видів допомоги та втручання та використовується для легітимізації конкретної діяльності (Dijkzeul and Griesinger, 2020). Будь-яка криза має амбівалентний характер, оскільки, з одного боку, криза це відповідне деструктивне явище, але ж з іншого – будь-яка криза передбачає початок нових змін, нового розвитку, що може бути пов'язаний як із матеріальною ситуацією (стихийні лиха, війни), так і з психоемоційним станом задіяних суб'єктів, на яких розповсюджується дія кризи, яка перевищує можливості людей подолати відповідні труднощі. Від так, постраждалі від кризи особи потребують відповідної підтримки, допомоги, втручання інших осіб (Dijkzeul and Griesinger, 2020).

Серед основних характеристик гуманітарних криз особливо виділити наступні (Natsios, 1996):

– внутрішньо-політична криза в країні, у тому числі й повний колапс центральної влади;

- збройні конфлікти, що супроводжуються порушенням прав людини у широкому масштабі;
- погіршення безпекової ситуації в країні (загострення продовольчої безпеки, обмеження у задоволенні базових потреб людей);
- загострення економічної ситуації в країні (безробіття, гіперінфляція, стрімке падіння ВВП, економічна криза);
- масова міграція вимушених переміщених осіб, біженців тощо.

Цілком зрозуміло, що у кожному конкретному випадку форми прояви та інтенсивність зазначених характеристик може бути різною. Однак їх сукупність призводить до стрімкого посилення страждань населення через неможливість забезпечення нагальних потреб, державні інституції виявляються неспроможними і нездатні вирішити ці проблеми і, як наслідок, виникає гостра потреба у зовнішній підтримці. Зазначені елементи визначають найбільш узагальнені характеристики гуманітарної кризи (Dijkzeul and Griesinger, 2020).

За визначенням Оксфордського словника гуманітарна ситуація пов'язана із людськими стражданнями, що потребують відповідної допомоги/підтримки у значних масштабах (Oxford English dictionary, 2019). Така ситуація може бути пов'язана із природними лихами та катастрофами, конфліктами та іншими надзвичайними ситуаціями, і, відповідно, потребують оперативного реагування та допомоги. Еволюція теоретичного обґрунтування гуманітарної допомоги охоплювала с початку сферу міжнародного гуманітарного права та охорони здоров'я. Сучасні дослідження гуманітарної допомоги мають міждисциплінарний характер і охоплюють широке коло соціальних, політико-правових, економічних аспектів кризових явищ, що потребують відповідного гуманітарного врегулювання.

Гуманітарна діяльність включає допомогу і захист потребуючих незалежно від їх національності і охоплює дві складові: по-перше, безпосередню підтримку, що забезпечує задоволення базових потреб (продукти харчування, медичні препарати, санітарно-гігієнічні засоби), та безпосередньо захист.

Основними принципами міжнародної гуманітарної діяльності є фундаментальні принципи міжнародного гуманітарного права – гуманності, неупередженості, нейтралітету та незалежності, які закріплено у відповідних резолюціях ООН 46/182 та 58/114. Ці принципи є базовими і в діяльності відповідних міжнародних гуманітарних організацій. Так, принципами гуманітарної діяльності, що забезпечують етичну, оперативну та інституційну основу гуманітарної діяльності, Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (International Committee of the Red Cross, 2015) визначає наступні:

- гуманність (як моральний імператив дії, що спрямована на полегшення людських страждань, їх запобіганню);
- неупередженість (відсутність дискримінації за будь-якою ознакою в діях гуманітарних організацій);
- нейтралітет (здля забезпечення довіри відповідні гуманітарні організації не мають права надавати переваги будь-якій стороні конфлікту, або бути залученими до суперечок);
- незалежність (забезпечення гуманітарної діяльності згідно зазначених принципів, відсутність впливу донорів та державних інституцій на діяльність гуманітарних організацій);
- добровільне служіння (гуманітарна діяльність є добровільним волонтерським рухом, і не викликане бажанням вигоди);
- єдність (національні представництва міжнародної гуманітарної організації забезпечують служіння як об'єднуюча сила в країнах і спільнотах);

універсальність (універсальність страждання вимагає універсальної відповіді).

У розвитку теоретико-методологічного базису гуманітарної діяльності (таблиця 2) тривалий час домінувала класична (дюнантистська) парадигма (Hilhorst, 2018), змістовне наповнення якої визначалось, перш за все, гуманітарними принципами, а практичне впровадження забезпечували міжнародні організації гуманітарного спрямування та інші неурядові організації. Із розвитком та ускладненням гуманітарного ландшафту класична парадигма стала доповнюватись радикальною парадигмою – парадигмою стійкості, відповідно до якої криза визначається як нова нормальність, відповідно, першочергове реагування на неї та забезпечення гуманітарної діяльності формують місцеві інституції на населення (волонтери). Відповідно, організаційний механізм гуманітарної допомоги набуває ознак гуманітарної екосистеми.

Таблиця 2

Парадигма гуманітарної діяльності

Класифікаційна ознака	Класична (дюнантистська) парадигма	Радикальна парадигма (парадигма стійкості)
Часовий простір	Середина ХІХст-кінець ХХ ст.	Кінець-ХХ – початок ХХІ ст.
Методологічний базис	Етика гуманітарних принципів (гуманність, неупередженість, нейтралітет, незалежність тощо)	криза – нова нормальність
Визначення характеру розвитку криз	Раптовість	Повільність
Визначення потреб	Потреби спровоковані кризою	Потреби компенсуються можливостями та стійкістю
Основні суб'єкти гуманітарної діяльності	міжнародні організації та агенції гуманітарного спрямування	місцеві інституції, населення (волонтери), приватний сектор
Цілеполягання	Принципова допомога	Розбудова можливостей на місцевому рівні
Концептуалізація гуманітарної допомоги	Гуманітарна допомога ґрунтується виключно на потребах, рішення про її надання не може мати політичних мотивів або бути дискримінаційним	Зростання національного потенціалу реагування на стихійні лиха. Реагування на кризу є більш ефективнішим і раціональним за умов врахування здатності людей до адаптації та відновлення
Організаційний механізм гуманітарної допомоги	Гуманітарна система	Гуманітарна екосистема

Побудовано автором (Dijkzeul and Griesinger, 2020; Hilhorst, 2018)

Сучасний «гуманітарний ландшафт» широкий і складний. Криза має винятковий характер, відповідно, кризовий стан легітимізує допомогу з боку сторонніх осіб. Традиційно, коло суб'єктів гуманітарної діяльності охоплювало неурядові організації (які, традиційно, домінували у наданні гуманітарної допомоги), міжнародні інституції (ООН та її структурні підрозділи), уряди та інші державні організації. Сучасна мережа суб'єктів, що формують міжнародну гуманітарну систему, охоплює понад 5,1 тисяч організацій (Humanitarian Outcomes, n.d.). Загальний обсяг гуманітарної допомоги у світі становить понад 46,9 млрд долл (Development initiatives, 2023, с. 28). Розвиток гуманітарної діяльності привів до активізації серед її суб'єктів приватного сектора, що є свідченням посилення важливості гуманітарної діяльності в умовах зростання невизначеності глобального середовища, ускладнення геополітичних процесів у світі в

цілому. Загальний обсяг міжнародної гуманітарної допомоги з боку приватного сектору становив майже 19% або 8,8 млрд долл. (Development initiatives, 2023, с. 28).

Число країн, які переживають тривалу кризу, і кількість країн із високим рівнем гуманітарних потреб суттєво зростає щороку. Так, кількість людей, потребуючих гуманітарної допомоги, становить 404,3 млн осіб (Development initiatives, 2023). Кількість країн із високим рівнем гуманітарних потреб, у яких мешкають понад 1 млн осіб, що потребують гуманітарної допомоги, зросла до 51 у 2022 році.

Таким чином, гуманітарна криза визначається як надзвичайна ситуація, основою якої є природній або антропогенний вплив, що формує критично загрозливу та небезпечну ситуацію для великої групи людей, яка перевищує їх можливості подолати відповідні труднощі, та потребує втручання та допомоги інших осіб. Сучасні гуманітарні кризи мають винятковий та амбівалентний характер, амбівалентність передбачає, з одного боку, деструктивний вплив на соціально-економічний розвиток, з іншого – формує засади нового розвитку. Винятковість визначається неможливістю самостійного подолання людьми кризових явищ, що, відповідно, легітимізує допомогу з боку сторонніх осіб. Міжнародна гуманітарна діяльність складається із допомоги та захисту і охоплює дві складові: по-перше, забезпечення задоволення базових потреб потребуючих, та безпосередньо захист.

Еволюція гуманітарного ландшафту світового господарства, посилення частоти та інтенсивності гуманітарних криз сприяли тому, що класична парадигма гуманітарної діяльності (надання допомоги та захисту відповідно до гуманітарних принципів) доповнилась парадигмою стійкості, відповідно до якої криза визначається як нова нормальність, в якій особливого значення набуває зростання національного потенціалу реагування на кризові ситуації. За умов врахування здатності людей до адаптації та відновлення реагування на кризу є більш ефективнішим і раціональним.

Гуманітарні організації не беруть участь у конфлікті та, відповідно, не мають важелів впливу на них. Їх завданням стає створення гуманітарного безпекового простору, де забезпечується гуманітарна допомога для всіх постраждалих в наслідок кризових явищ. У той же час, ефективність гуманітарних організацій все частіше піддається критичній оцінці. Так, згідно з результатами дослідження (проведеного Humanitarian Outcomes (Humanitarian Outcomes, 2022) на замовлення Центру гуманітарних інновацій Великої Британії за підтримки Міністерства закордонних справ у справах Співдружності та розвитку Великої Британії), міжнародні гуманітарні організації, які були вже працюючи в Україні на початку активної фази війни, показали недостатню підготовленість і неефективне планування. Незважаючи на залучення значних сум грошей, міжнародні організації не змогли забезпечити швидке вливання ресурсів для зміцнення та розширення існуючих місцевих інструментів реагування. Навіть після трьох місяців війни більшість грошей міжнародних організацій залишалася невикористаною. Серед причин значної втрати ефективності діяльності гуманітарних організацій, відсутності достатньої координації можна визначити різні пріоритети та підходи у діяльності гуманітарних організацій, певною мірою це є наслідком різного визначення гуманітарних криз.

Бібліографічний список

Вишняков, О. В., 2023. Сучасна міжнародна гуманітарна система: динамічні зміни в умовах поглиблення гуманітарних криз. *Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Економіка*, 26, с. 97–103.

Humanitarian Outcomes, 2022. Підтримати місцеві ініціативи: Нові гуманітарні пріоритети в Україні березень-травень 2022 р. [online] Доступно:

- <https://www.humanitarianoutcomes.org/sites/default/files/publications/ukraine_review_june_ukr.pdf> (in Ukrainian).
- Aladysheva, A., 2018. Why humanitarian assistance needs rigorous evaluation. *Sipri (Stockholm International Peace Research Institute)* [online] Available at: <<https://www.sipri.org/commentary/essay/2018/why-humanitarian-assistance-needs-rigorous-evaluation>>
- Baker, J., 2014. Humanitarian capacity-building and collaboration: lessons from the Emergency Capacity Building Project. ODI - Overseas Development Institute Humanitarian Network Paper. Network Paper No. 78. [online] Available at: <https://www.researchgate.net/publication/276060080_STRONG_AND_WEAK_POINTS_OF_THE_CORE_HUMANITARIAN_STANDARD_IS_IT_GOOD_ENOUGH>
- Development initiatives, 2023. *Global Humanitarian Assistance Report 2023* [online] Available at: <<https://devinit.org/data/datasets/global-humanitarian-assistance-report-2023/>>
- Dijkzeul, D. and Griesinger, D., 2020. Ambivalent Humanitarian Crises and Complex Emergencies. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. [online] Available at: <<https://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1606>> (Accessed 19 May 2024)
- Dijkzeul, D., & Hilhorst, D., 2016. Instrumentalisation of aid in humanitarian crises: Obstacle or precondition for cooperation? In: V. M. Heins, K. Koddenbrock & C. Unrau (eds.), *Humanitarianism and challenges of cooperation*. London, UK: Routledge. Pp. 54–71.
- Harmer, A., Stoddard, A., and Sarazen, A., 2018. *Humanitarian access in armed conflict: A need for new principles?* UK Department for International Development, p. 34. [online] Available at: <https://www.humanitarianoutcomes.org/sites/default/files/publications/scoping_study-humanitarian_access_and_new_principles.pdf>
- Hieronymi, O., 2006. Outlook Humanitarian Action – a Source of Optimism for the International Order of the Future. *Refugee Survey Quarterly*, 25(4) DOI: 10.1093/rsq/hdi0190
- Hilhorst, D., 2018. Classical humanitarianism and resilience humanitarianism: making sense of two brands of humanitarian action. *Journal of International Humanitarian Action*, 3, 15. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41018-018-0043-6>
- Humanitarian Outcomes, n.d. *Global Database of Humanitarian Organisations*. Available at: <[humanitarianoutcomes.org/sites/default/files/publications/gdho-process_infographic.pdf](https://www.humanitarianoutcomes.org/sites/default/files/publications/gdho-process_infographic.pdf)>
- International Committee of the Red Cross, 2015. The Fundamental Principles Of The International Red Cross And Red Crescent Movement. [online] Available at: <https://www.icrc.org/sites/default/files/topic/file_plus_list/4046-the_fundamental_principles_of_the_international_red_cross_and_red_crescent_movement.pdf#:~:text=Humanity%2C%20impartiality%2C%20neutrality%2C%20independence%2C%20voluntary%20service%2C%20unity%20and,during%20armed%20conflict%2C%20natural%20disasters%20and%20other%20emergencies>.
- Katsaliaki, K., Galetsi, P. & Kumar, S., 2022. Supply chain disruptions and resilience: a major review and future research agenda. *Ann Oper Res*, 319, pp. 965–1002. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10479-020-03912-1>
- Natsios, A. S., 1996. NGOs and the UN system in complex humanitarian emergencies: Conflict or cooperation. In: T. G. Weiss & L. Gordenker (eds.), *NGOs, the UN, and global governance*. Boulder, CO: Lynne Rienner. Pp. 67–81.
- Oxford English dictionary, 2019. Humanitarian. In: J. Simpson (Ed.) [online] Available at: <https://www.oed.com/dictionary/humanitarian_n>

Van Wassenhove, L. N., 2006. Humanitarian aid logistics: Supply chain management in high gear. *Journal of the Operational Research Society*, 57(5), pp. 475–489.

References

- Vyshniakov, O. V., 2023. Suchasna mizhnarodna humanitarna systema: dynamichni zminy v umovakh pohlyblennia humanitarnykh kryz [Modern international humanitarian system: dynamic changes in the conditions of deepening humanitarian crises]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Ekonomika*, 26, c. 97–103 (in Ukrainian).
- Humanitarian Outcomes, 2022. Pidtrymaty mistsevi initsiatyvy: Novi humanitarni priorityty v Ukraini berezen-traven 2022 r. [Support local initiatives: New humanitarian priorities in Ukraine March-May 2022]. [online] Available at: <https://www.humanitarianoutcomes.org/sites/default/files/publications/ukraine_review_june_ukr.pdf> (in Ukrainian).
- Aladysheva, A., 2018. Why humanitarian assistance needs rigorous evaluation. *Sipri (Stockholm International Peace Research Institute)* [online] Available at: <<https://www.sipri.org/commentary/essay/2018/why-humanitarian-assistance-needs-rigorous-evaluation>>
- Baker, J., 2014. Humanitarian capacity-building and collaboration: lessons from the Emergency Capacity Building Project. ODI - Overseas Development Institute Humanitarian Network Paper. Network Paper No. 78. [online] Available at: <https://www.researchgate.net/publication/276060080_STRONG_AND_WEAK_POINTS_OF_THE_CORE_HUMANITARIAN_STANDARD_IS_IT_GOOD_ENOUGH>
- Development initiatives, 2023. *Global Humanitarian Assistance Report 2023* [online] Available at: <<https://devinit.org/data/datasets/global-humanitarian-assistance-report-2023/>>
- Dijkzeul, D. and Griesinger, D., 2020. Ambivalent Humanitarian Crises and Complex Emergencies. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. [online] Available at: <<https://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1606>> (Accessed 19 May 2024)
- Dijkzeul, D., & Hilhorst, D., 2016. Instrumentalisation of aid in humanitarian crises: Obstacle or precondition for cooperation? In: V. M. Heins, K. Koddenbrock & C. Unrau (eds.), *Humanitarianism and challenges of cooperation*. London, UK: Routledge. Pp. 54–71.
- Harmer, A., Stoddard, A., and Sarazen, A., 2018. *Humanitarian access in armed conflict: A need for new principles?* UK Department for International Development, p. 34. [online] Available at: <https://www.humanitarianoutcomes.org/sites/default/files/publications/scoping_study-humanitarian_access_and_new_principles.pdf>
- Hieronimi, O., 2006. Outlook Humanitarian Action – a Source of Optimism for the International Order of the Future. *Refugee Survey Quarterly*, 25(4) DOI: 10.1093/rsq/hdi0190
- Hilhorst, D., 2018. Classical humanitarianism and resilience humanitarianism: making sense of two brands of humanitarian action. *Journal of International Humanitarian Action*, 3, 15. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41018-018-0043-6>
- Humanitarian Outcomes, n.d. *Global Database of Humanitarian Organisations*. Available at: <[humanitarianoutcomes.org/sites/default/files/publications/gdho-process_infographic.pdf](https://www.humanitarianoutcomes.org/sites/default/files/publications/gdho-process_infographic.pdf)>
- International Committee of the Red Cross, 2015. The Fundamental Principles Of The International Red Cross And Red Crescent Movement. [online] Available at: <https://www.icrc.org/sites/default/files/topic/file_plus_list/4046-

the_fundamental_principles_of_the_international_red_cross_and_red_crescent_movement.pdf#:~:text=Humanity%2C%20impartiality%2C%20neutrality%2C%20independence%2C%20voluntary%20service%2C%20unity%20and,during%20armed%20conflict%2C%20natural%20disasters%20and%20other%20emergencies>.

- Katsaliaki, K., Galetsi, P. & Kumar, S., 2022. Supply chain disruptions and resilience: a major review and future research agenda. *Ann Oper Res*, 319, pp. 965–1002. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10479-020-03912-1>
- Natsios, A. S., 1996. NGOs and the UN system in complex humanitarian emergencies: Conflict or cooperation. In: T. G. Weiss & L. Gordenker (eds.), *NGOs, the UN, and global governance*. Boulder, CO: Lynne Rienner. Pp. 67–81.
- Oxford English dictionary, 2019. Humanitarian. In: J. Simpson (Ed.) [online] Available at: <https://www.oed.com/dictionary/humanitarian_n>
- Van Wassenhove, L. N., 2006. Humanitarian aid logistics: Supply chain management in high gear. *Journal of the Operational Research Society*, 57(5), pp. 475–489.

Стаття надійшла до редакції 05.06.2024

Vyshniakov O.

HUMANITARIAN CRISES AND INTERNATIONAL HUMANITARIAN ACTIVITIES

It is determined that a humanitarian crisis is an emergency situation fundamentally caused by natural or anthropogenic factors, creating a critically threatening and dangerous condition for a large group of people, exceeding their ability to overcome the associated difficulties, and necessitating intervention and assistance from others. The exceptional and ambivalent nature of modern humanitarian crises is substantiated: ambivalence involves, on one hand, a destructive impact on socio-economic development, and on the other hand, it forms the foundation for new development. The exceptional nature is defined by the impossibility of people overcoming crisis phenomena independently, legitimizing the assistance from external parties. The main characteristics of humanitarian crises particularly highlighted include internal political crises, armed conflicts, deterioration of the security situation in the country, and worsening economic conditions in the country.

It is determined that international humanitarian activities consist of aid and protection, encompassing two components: ensuring the fulfillment of the basic needs of those in need, and directly, protection. Humanitarian organizations do not participate in conflicts and, accordingly, do not have leverage over them. Their task is to create a humanitarian security space where humanitarian assistance is provided to all those affected by crisis phenomena. The principles of humanitarian activities are characterized as humanity, impartiality, neutrality, independence, voluntary service, unity, and universality.

The content of the paradigm of humanitarian activities is clarified by specifying its theoretical and methodological basis according to specific classification features, which include the temporal space, the nature of crisis development, the determination of needs, the subjects of humanitarian activities, the goal-setting and conceptualization of humanitarian aid, its organizational mechanism, etc. It is proven that the evolution of the humanitarian landscape of the global economy, the increasing frequency and intensity of humanitarian crises have contributed to the supplementation of the classical paradigm of humanitarian activities with the resilience paradigm, according to which a crisis is defined as the new normal.

Keywords: *crisis, humanitarian crisis, international humanitarian aid, international humanitarian system.*